

Van: Carlijn Hengst
Telefoon: 06 28 74 71 39

Uw kenmerk: 24bb001710
Ons kenmerk: M2403-3828 - 24bo007966

Onderwerp: Beantwoording schriftelijke vragen
Doe jij al mee

Datum: B&W 5 november 2024

Aan de gemeenteraad

Op 19 maart 2024 stelde mw. C. Aafjes – van Aalst (Leefbaar Rotterdam) ons schriftelijke vragen over het aantal vrijwilligers in Rotterdam over 'Doe jij al mee?'.

Inleidend wordt gesteld:

In het Algemeen Dagblad van 15 maart 2024 kwam naar voren dat Rotterdam ten opzichte van de andere gemeenten in Zuid-Holland minder vrijwilligers heeft.

Ondanks veel campagnes in voorgaande jaren blijkt Rotterdam ver achter te blijven waar slechts 17,2% van de volwassenen vrijwilligerswerk doet. Dit is tevens het laagste percentage binnen de G4.

Leefbaar Rotterdam stelt hierover vragen aan het college daar zij stelt dat vrijwilligers onze samenleving grotendeels draaiende houden en zij de broodnodige zorg verlenen.

Hieronder volgen de vragen en onze beantwoording.

Vraag 1:

Hoe reflecteert de wethouder op het lage percentage vrijwilligers binnen Rotterdam?

Antwoord:

Het gemeten aandeel mensen dat vrijwilligerswerk of informele hulp verricht, is sterk afhankelijk van de definitie van vrijwilligerswerk, de afbakening in leeftijdsgroepen en de manier waarop er in de vragenlijst naar gevraagd wordt. Dit hangt samen met het gegeven dat een respondent de eigen activiteiten in de omschrijving van de gehanteerde vragenlijst herkent. Zowel doelstelling als vraagstelling kunnen variëren waardoor uitkomsten verschillend kunnen zijn.

Het percentage vrijwilligers in Rotterdam waaraan het Algemeen Dagblad refereert komt uit de tussentijdse [RIVM GGD Corona-gezondheidsmonitor](#). De vragenlijst van deze Corona Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen is afgenomen in de periode van september 2022 tot en met begin december 2022.

In deze monitor is één vraag opgenomen die met ja of nee beantwoord kon worden over het doen van vrijwilligerswerk, namelijk: *Doet u vrijwilligerswerk? We bedoelen werk dat in georganiseerd verband (bijvoorbeeld sportvereniging, kerkbestuur, school) onbetaald wordt uitgevoerd.* Hieruit komt een percentage van 17,2% naar voren bij volwassenen van 18 jaar en ouder. Dit is inderdaad een laag aantal. Echter, er zijn ook bevindingen uit andere onderzoeken zoals de gemeentelijke omnibus enquête of, op landelijk niveau, het CBS.

Sinds 2013 wordt jaarlijks het aantal vrijwilligers in Rotterdam gemonitord in de Omnibus enquête. Dit is een kwantitatief onderzoek dat door het meerjarige beeld een goede indruk geeft van de aantallen in de stad en fluctuaties hierin. Oorzaken en achtergronden worden hierin niet onderzocht. De meest recente bevindingen zijn, dat met uitzondering van een uitschieter in 2019, de omvang van het onbetaald werk de afgelopen tien jaar een lichte daling kent. In 2023 was een daling zichtbaar van 1 procentpunt.

De cijfers over 2023:

- 46% van de Rotterdammers van 16 tot en met 75 jaar verricht wel eens één of meer vormen van onbetaald werk (vrijwilligerswerk).
- 32% bood wel eens informele hulp, dat wil zeggen individueel of los van een organisatie.
- 35% verrichtte vrijwilligerswerk in georganiseerd verband, bijvoorbeeld bij een sportclub, vereniging, stichting, school of levensbeschouwelijke organisatie.
- 20% deed zowel aan informele hulp als aan vrijwilligerswerk.

De percentages over 2023 betekenen dat begin 2023 in totaal zo'n 165.000 Rotterdammers van 16 tot en met 75 jaar informele hulp verrichtten. Ongeveer 180.000 Rotterdammers deden georganiseerd vrijwilligerswerk. Tezamen betreft dit zo'n 245.000 vrijwilligers.

Vraag 2:

Welke factoren worden verondersteld de lage vrijwilligersparticipatie in Rotterdam te beïnvloeden?

Antwoord:

Ten aanzien van de veronderstelde lage vrijwilligersparticipatie verwijzen wij naar de beantwoording van vraag 1. Algemeen bekend is dat vrijwilligersparticipatie samenhangt met de beschikbare tijd, capaciteit en motivatie van mensen om zich in te zetten voor een ander. Factoren die meewegen zijn onder andere vraagstukken rond bestaanszekerheid, inkomen, beschikbare vrije tijd en de verplichtingen die iemand ervaart in arbeid of bijvoorbeeld gezinstaken en mantelzorg.

Vraag 3:

Kunt u een demografische uiteenzetting geven van vertegenwoordiging binnen het vrijwilligerswerk in Rotterdam?

Antwoord:

Hiervoor verwijzen wij naar tabel 2.4 op pagina 11 van de [Omnibusenquête](#). In deze tabel zijn deelnamepercentages zichtbaar voor informele hulp en vrijwilligerswerk in 2023. Hieruit komt naar voren dat onbetaald werk relatief vaak gedaan wordt door 45-plussers, alleenwonenden, HBO/universitair opgeleiden en Rotterdammers zonder migratieachtergrond. Het voornaamste verschil tussen de 'informele helpers' en 'vrijwilligers' ligt in het huishoudinkomen.

Het aandeel informele helpers is onder elke inkomensgroep nagenoeg gelijk, terwijl het aandeel vrijwilligers onder de minima relatief hoog is.

Vraag 4:

Wat zijn enkele succesvolle strategieën die andere steden hebben gebruikt om het aantal vrijwilligers te vergroten en zijn deze toepasbaar in Rotterdam?

Antwoord:

Er is geen specifieke succesvolle strategie die andere steden hebben ingezet. De in andere steden ingezette campagnes leiden tot meer bewustwording maar niet direct tot een meetbare grotere instroom van meer vrijwilligers. Dit vraagt immers tijd. Daarnaast is het vinden van passend vrijwilligerswerk, waar mensen zich in willen en kunnen gaan zetten, niet gelijk zichtbaar of meetbaar door de rijke diversiteit in aanbod en mogelijkheden van groen tot voorlezen en van zorg tot administratie of samen koken.

We zien dat in andere steden een grotere rol is toebedeeld voor persoonlijke advisering en ondersteuning aan vrijwilligersorganisaties, waarbij beoogd wordt dat organisaties hun vrijwilligers beter kunnen blijven binden, boeien en behouden en zo het verschil kunnen blijven maken in de stad. De insteek hiervan is enerzijds vrijwilligersorganisaties te begeleiden en aantrekkelijk te houden met bijvoorbeeld vraagstukken over diversiteit, inclusiviteit en maatwerk, en anderzijds om de veranderende behoefte van potentiële actieve vrijwilligers naar meer flexibele inzet (projectmatig, niet meer elke week op hetzelfde moment) in beeld te brengen en te benutten.

We zien kansen in het ondersteunen van vrijwilligersorganisaties en lokale initiatieven met middelen vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord voor de sociale basis. Hiervoor is in 2024 een verkenning in gang gezet.

Vraag 5:

Hoe kan de gemeente Rotterdam samenwerken met lokale organisaties en bedrijven om het vrijwilligerswerk te bevorderen?

Antwoord:

In de welzijnsaanbesteding en in verschillende subsidierelaties hebben we de afgelopen jaren partnerschap ontwikkeld en samengewerkt met lokale organisaties en bedrijven. Dit blijven we ook doen vanuit de verschillende subsidieregelingen zoals Couleur Locale en Stedelijk Welzijn. Daarnaast zetten we in op het faciliteren en stimuleren van Social Return On Investment (SROI) in de grotere subsidies en aanbestedingen bij lokale organisaties en bedrijven. Zorgzaam010 heeft de mogelijkheden uitgebreid voor vrijwilligerswerk door groepen te faciliteren. Het heeft de voorkeur van het college om de rol van Zorgzaam010 te bevorderen.

Stedelijke organisaties die vrijwilligerswerk stimuleren waarmee de gemeente heeft samengewerkt in de afgelopen jaren zijn NL Cares, Unie Van Vrijwilligers en Present Rotterdam. Bij de voorjaarsnota heeft het college echter scherpe keuzes moeten maken. Hierbij is ervoor gekozen om bij deze organisaties op de bemiddeling en werving van vrijwilligers te bezuinigen, dit met uitzondering van de bijdrage aan de Unie van Vrijwilligers die op verzoek van de raad voorlopig standhoudt. Verder onderhoudt de gemeente structurele subsidierelaties met levensbeschouwelijke organisaties die, zoals in het onderzoek door het Verwey-Jonker Instituut [Maatschappelijk werk van levensbeschouwelijke organisaties van grote waarde voor de stad - Verwey-Jonker Instituut](#), naar voren is gekomen, een belangrijke rol hebben in de vrijwillige inzet.

Vraag 6:

Welke rol kunnen onderwijsinstellingen spelen bij het stimuleren van vrijwilligerswerk onder jongeren in Rotterdam?

Antwoord:

We zien kansen in bewustwording en samenwerking met hogescholen en andere onderwijsinstellingen. Uit recent onderzoek door Bureau Blauw bleek ook dat jongeren en jongvolwassenen meer dan andere leeftijdsgroepen open staan voor flexibel vrijwilligerswerk. Dat wil zeggen: vrijwilligerswerk dat niet wekelijks op een vast moment op een vaste locatie plaats hoeft te vinden. Zorgzaam010 herkent dit beeld. Zorgzaam010 heeft daarom in haar jaarplan opgenomen dat zij samenwerking willen verkennen met onderwijsinstellingen om vrijwilligerswerk bekend te maken en te stimuleren. Daarnaast willen wij een bewustwordingscampagne opzetten voor jongeren, jongvolwassenen en jonge professionals. De voorbereiding hiervoor loopt. Eerder heeft Maatschappelijke Diensttijd (MDT) een rol gespeeld bij het stimuleren van vrijwilligerswerk onder jongeren. De bekostiging hiervoor is uit Rijksmiddelen.

Vraag 7:

Zijn er specifieke gebieden of wijken in Rotterdam waar de behoefte aan vrijwilligers het grootst is en zo ja, hoe kan hierop worden ingespeeld?

Antwoord:

In alle gebieden en wijken is de behoefte aan meer vrijwilligers aanwezig. Er zijn meer organisaties die vrijwilligers zoeken en het aantal vrijwilligers neemt niet toe. Daarnaast vinden organisaties deels in dezelfde vijver waardoor concurrentie ontstaat voor vrijwilligerswerk.

Wij weten niet in welke gebieden of wijken de behoefte aan vrijwilligers het grootst is.

Vraag 8:

Op welke vlakken faalt of slaagt de huidige campagne? Bent u bereid eventuele zwaktes van de campagne aan te pakken en hoe?

Antwoord:

Sinds 2020 vindt ondersteunende inzet plaats door het online platform Zorgzaam010 (voorheen Rotterdammersvoorelkaar). Het platform biedt online matching van hulpvraag en -aanbod en heeft een ambassadeursrol voor vrijwillige inzet met een Kennisbank, Advies op maat en cursus- en workshopaanbod voor vrijwilligers- en vrijwilligersorganisaties. Ook worden inspiratieverhalen gedeeld en is hier aanbod zichtbaar van samen eten.

Er is geen fysieke dienstverlenende ondersteuning voor maatschappelijke organisaties, lokale stichtingen, (bewoners)initiatieven met vragen over vrijwilligers en -behoud met bijvoorbeeld consultants of spreekuren. Uitzonderingen hierop zijn de ondersteuning aan sportverenigingen door Rotterdam Sportsupport en door Cultuur Concreet aan culturele initiatieven.

Daarom verkennen wij een bredere ondersteuningsstructuur voor vrijwilligersorganisaties die niet onder deze sectoren vallen.

Burgemeester en wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

G.J.D. Wigmans

De burgemeester,

C.J. Schouten